

Advies

Voorontwerp van wet tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek en het Gerechtelijk Wetboek met het oog op het instellen van een federale bewindvoeringscommissie en het bepalen van de voorwaarden voor het beroepsmatig uitoefenen van de functies van bewindvoerder over een beschermd persoon

Advies

Voorontwerp van wet tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek en het Gerechtelijk Wetboek met het oog op het instellen van een federale bewindvoeringscommissie en het bepalen van de voorwaarden voor het beroepsmatig uitoefenen van de functies van bewindvoerder over een beschermd persoon

Goedgekeurd door de Algemene Vergadering van de Hoge Raad voor de Justitie
op 27 november 2019

Er bestaat ook een Franse versie van dit advies.
Il existe aussi une version française du présent avis.

U kan dit document raadplegen of downloaden op de website van de Hoge Raad voor de Justitie

Hoge Raad voor de Justitie
IJzerenkruisstraat 67
B-1000 Brussel

Tel. +32 (0)2 535 16 16

www.hrj.be

Inhoudstafel

Krachtlijnen van het voorontwerp	4
Voornaamste aanbevelingen aan de minister	4
1. Een bijzondere motiveringsplicht om een professionele bewindvoerder aan te duiden, is logisch (art. 4 voorontwerp – art. 496/3, laatste lid, B.W.).....	5
2. De selectiecriteria bij de keuze van een professionele bewindvoerder moeten preciezer (art. 4 voorontwerp - art. 496/3, laatste lid, B.W.).	6
3. Het erkenningsstelsel voor professionele bewindvoerders is goed (art. 4 – 6 voorontwerp).....	7
4. Een aantal erkenningsvoorwaarden moeten verfijnd worden (art. 5 voorontwerp – 497/1, §2, B.W.).....	8
5. De nieuwe federale bemiddelingsscommissie is te omslachtig (art. 9 voorontwerp)	10
6. Het register van erkende bewindvoerders is goed, maar kan nog beter (art. 18 voorontwerp)..	12
7. Andere belangrijke aanbevelingen van de audit.....	14

Krachtlijnen van het voorontwerp

De minister van Justitie heeft de Hoge Raad voor de Justitie (HRJ) bij e-mail van 11 september 2019 gevraagd een advies te verlenen over het in de titel vermelde voorontwerp.

Het voorontwerp wil dat de bijstand of de vertegenwoordiging van een beschermd persoon meer gebeurt in zijn belang. Het voorontwerp voorziet daartoe in drie maatregelen die moeten zorgen voor een betere omkadering van de professionele bewindvoerder:

- 1) voorwaarden bepalen om professioneel bewindvoerder te mogen zijn
- 2) een federale bewindvoeringscommissie oprichten
- 3) een register van erkende bewindvoerders aanleggen

Voornaamste aanbevelingen aan de minister van Justitie

▪ Zoek alternatieven voor een federale bewindvoeringscommissie

De HRJ vindt de oprichting van een nieuwe federale bewindvoeringscommissie te omslachtig, te log en te duur. Wij reiken enkele andere denkpistes aan.

▪ Biedt ook de familiale bewindvoerders een betere omkadering¹ aan.

Het voorontwerp focust uitsluitend op de professionele bewindvoerders, terwijl de nood ook hoog is om familiale bewindvoerders te ondersteunen. Wij denken dat het voorontwerp best wordt aangevuld.

▪ Geef ook gevolg aan de andere aanbevelingen van onze audit

Dit voorontwerp komt tegemoet aan een aantal aanbevelingen van de audit die de HRJ recent heeft uitgevoerd. Zo is het positief dat professionele bewindvoerders beter omkaderd worden². De oprichting van een nationaal register van erkende bewindvoerders en de verplichting van de vrederechter om professionele bewindvoerders daaruit te kiezen, zijn goede ideeën. Maar de audit wees uit dat nog tal van andere aspecten moeten verfijnd worden. Wij geven achteraan een overzicht van de aanbevelingen die een aangepast voorontwerp nog kan regelen.

▪ Zorg ook voor een betere omkadering van alle andere gerechtelijke mandatarissen

De HRJ wees reeds in een eerder advies op de algemene behoefte om alle gerechtelijke mandatarissen beter te omkaderen (zoals curatoren, curatoren van onbeheerde nalatenschappen enz..).

Hierna geeft de HRJ meer uitgebreid commentaar bij het voorontwerp en volgt daarbij de structuur van het voorontwerp.

¹ Aanbeveling 6, Verslag van de audit van het toezicht op de bewindvoeringen door de vrederechten, 12 juli 2019

² Aanbeveling 5, Verslag van de audit van het toezicht op de bewindvoeringen door de vrederechten, 12 juli 2019

1. Een bijzondere motiveringsplicht om een professionele bewindvoerder aan te duiden, is logisch (art. 4 voorontwerp – art. 496/3, laatste lid, B.W.).

Het voorontwerp

De vrederechter moet nu al bij voorkeur een familiale bewindvoerder³ kiezen. Het voorontwerp bevestigt dat de aanwijzing van een familiaal bewindvoerder de regel is en die van een professionele de uitzondering. Het voorontwerp legt de vrederechter een bijzondere motiveringsplicht op.

Commentaar

Rechters worden hoe dan ook geacht hun beslissingen grondig en helder te motiveren. In zijn audit kwam de HRJ echter tot de conclusie dat vrederechters weliswaar beweren dat zij voorrang geven aan familiale bewindvoerders, maar dat uit de cijfers toch blijkt dat ze veeleer geneigd zijn professionele bewindvoerders aan te stellen, zonder dat deze keuze echt wordt gemotiveerd in hun beslissingen.

“Er lijkt dus een discrepantie tussen het aangeven dat men voorrang geeft aan familiale bewindvoeringen en het effectief aanstellen van familiale bewindvoerders. Deze verhouding kan uiteraard beïnvloed worden door een hoog aantal instellingen binnen het kanton, waar mogelijk veel personen verblijven die weinig tot geen familiale banden (meer) hebben. Toch wordt er ook vaak gezegd dat men familiale bewindvoerders minder vertrouwt, en dat het ondersteunen van familiale bewindvoerders meer energie vraagt van de griffie. Al deze elementen samen maken dat de HRJ zich afvraagt of de geest van de wet, nl. een voorkeur voor familiale bewindvoerders, vandaag wel wordt toegepast.

Wanneer men er vanuit gaat dat professionele bewindvoeringen minder controle vereisen (vanuit de vooronderstelling dat ze beter werk leveren en meer te vertrouwen zijn) in combinatie met een werkdruk die als “hoog” wordt ervaren, ligt het meer voor de hand om deze categorie van bewindvoerders de voorkeur te geven op familiale bewindvoerders. Het risico bestaat dat men zo de optie die voor de eigen werking het eenvoudigst is, verkiest boven het belang van de te beschermen persoon en de wil van de wetgever⁴.

Indien de wetgever bij zijn keuze blijft om de voorkeur te geven aan familiale bewindvoerders, is het logisch te benadrukken dat de aanwijzing van een professionele bewindvoerder afwijkt van de regel door de vrederechters een bijzondere motiveringsplicht op te leggen.

De voorkeur voor familiale bewindvoerders dreigt een slag in het water te zijn als niet tegelijkertijd wordt voorzien in een betere omkadering voor familiale bewindvoerders en waar nodig een versterking van de griffie. Familiale bewindvoerders richten zich regelmatig tot de griffie voor inlichtingen en ondersteuning bij het vervullen van hun plichten. Dit vraagt meer inspanningen van de griffie.

³ Art. 496/3, leden 2 en 3, B.W. : de ouders of één van beide ouders, de echtgenoot, de wettelijk samenwonende, de persoon met wie de te beschermen persoon een feitelijk gezin vormt, een lid van de naaste familie, een persoon die instaat voor de dagelijkse zorg van de te beschermen persoon of de te beschermen persoon en zijn omgeving begeleidt in deze zorg of een private stichting die zich uitsluitend inzet voor de te beschermen persoon of een stichting van openbaar nut die voor de te beschermen personen over een statutair ingesteld comité belast met het opnemen van bewindvoeringen beschikt, rekening houdend met de mening van deze persoon, alsook met zijn persoonlijke omstandigheden, zijn leefomstandigheden en zijn gezinstoestand.

⁴ Verslag van de audit van het toezicht op de bewindvoeringen door de vredegerechten, 12 juli 2019, blz. 20.

2. De selectiecriteria bij de keuze van een professionele bewindvoerder moeten preciezer (art. 4 voorontwerp - art. 496/3, laatste lid, B.W.).

Het voorontwerp

Wanneer de vrederechter, in afwijking op de regel, een professionele bewindvoerder aanwijst, moet hij/zij voortaan rekening houden met

- de mening van de te beschermen persoon
- zijn persoonlijke omstandigheden
- zijn leefomstandigheden en zijn gezinstoestand
- de aard en de samenstelling van het te beheren vermogen en
- de opmerkingen in het register van erkende bewindvoerders.

Het gaat hier om dezelfde elementen als bij de keuze van een familiaal bewindvoerder (behalve de opmerkingen in het register van de erkende bewindvoerders).

“Het enige noemenswaardige verschil met het bestaande systeem is dat de rechter zich zal verzekeren dat er ten aanzien van de erkende professionele bewindvoerder geen gegevens in het register van erkende bewindvoerders aanwezig zijn die zijn keuze zouden kunnen beïnvloeden (ernstige aanwijzingen van tekortkomingen of van fraude in het beheer van specifieke dossiers, bestaan van een tuchtsanctie,...)”.⁵

Commentaar

De in het voorontwerp opgesomde selectiecriteria zijn pertinent, maar weinig precies.

In zijn audit heeft de HRJ nochtans aanbevolen om te zorgen voor duidelijke selectiecriteria (aanbeveling 5. a). Om te zorgen voor meer uniformiteit en transparantie moeten het College van hoven en rechtbanken en de voorzitters van de vrederechters en rechters in de politierechtbanken deze criteria verfijnen (aanbeveling 5 b). Ze kunnen zich daarbij baseren op de selectiecriteria vermeld in het verslag van de audit van de HRJ:⁶

Selectiecriteria die gebruikt worden zijn o.a. de volgende:

Kennis van wetgeving, sociaal recht, financieel beheer, fiscaliteit, boekhouding, geestesziekten, sociale zekerheid

Persoonsgerichte vaardigheden: empathisch, geduldig, respectvol, ondernemend, integer, betrokken, sociaal ingesteld

Bereikbaar, luisterbereid, communicatief, transparant, correct en stipt

Opleiding en/of bijscholing genoten hebben

Georganiseerd werken (bv. door een kantoor met medewerkers)

Advocaat zijn

Geen plaatsvervanger zijn

Zelf geen financiële moeilijkheden hebben

Een blanco strafblad hebben

Een onberispelijke reputatie hebben

Een goede communicatie en samenwerking met het vredegerecht onderhouden

Het gevolgd hebben van een opleiding

De bereidheid om de tarificatierichtlijnen toe te passen

en in specifieke gevallen: talenkennis.

⁵ Memorie van toelichting bij het voorontwerp, artikelsgewijze bespreking bij art. 4.

⁶ Verslag van de audit van het toezicht op de bewindvoeringen door de vredege rechten, 12 juli 2019, blz. 15, nr. 6.1.1.

3. Het erkenningssysteem voor professionele bewindvoerders is goed (art. 4 – 6 voorontwerp)

Het voorontwerp

Als de vrederechter een professionele bewindvoerder aanwijst, moet die erkend zijn door de federale bewindvoeringscommissie en vermeld staan op de lijst van erkende bewindvoerders van het register van erkende bewindvoerders (artikel 4 en 6 voorontwerp). Wanneer de erkenning van de bewindvoerder wordt geschorst of ingetrokken moet hij ambtshalve worden vervangen (art. 5 voorontwerp).

Commentaar

De HRJ vindt deze wettelijke verplichting om enkel te werken met *erkende* professionele bewindvoerders (als een familiale bewindvoerder niet kan) een goede oplossing. Ook de ambtshalve vervanging van de bewindvoerder ingeval van verlies van erkenning is logisch.

Het is belangrijk dat de vrederechters hun controletaak ten volle zullen blijven uitoefenen en deze taak niet lichter zullen opvatten omdat de bewindvoerders voortaan erkend zullen zijn.

4. Een aantal erkenningsvoorwaarden moeten verfijnd worden (art. 6 voorontwerp– 497/1, §2, B.W.)

Het voorontwerp

Om te worden erkend en ingeschreven in het register van erkende bewindvoerder moet men:

- een voorafgaande en voortgezette opleidingen volgen waarvan het programma werd erkend
- een deontologische code onderschrijven en naleven
- garanties van onafhankelijkheid en onpartijdigheid kunnen voorleggen
- professionele waarborgen kunnen voorleggen
- niet het voorwerp zijn geweest van strafrechtelijke of tuchtrechtelijke veroordelingen die onverenigbaar zijn met de functie van bewindvoerder
- geen tuchtsanctie hebben opgelopen die onverenigbaar is met de functie van bewindvoerder
- niet het voorwerp zijn geweest van een intrekking van de erkenning.

Commentaar

De HRJ staat volledig achter het invoeren van een verplichte initiële en permanente opleiding.

Dit stond al in een advies van 17 december 2014⁷ en was ook een aanbeveling van de audit (aanbeveling 5c).

De memorie van toelichting verduidelijkt dat deze opleiding gepaard zal gaan met eind-beoordelingsproeven:

“Dit opleidingsproces zal continu zijn voor de duur van de erkenning en voorzien zijn van verschillende proeven die met vrucht moeten worden afgelegd met het oog op het behoud van de erkenning”.

De HRJ vraagt dat de wet uitdrukkelijk bepaalt dat kandidaat-bewindvoerders niet alleen een opleiding moeten volgen, maar ook moeten *slagen* voor de eindbeoordelingsproeven. Nu is er in het voorontwerp zelf enkel sprake is van het *volgen* van een opleiding.

De wet zelf moet meer indicaties bevatten over de inhoud van de minimumprogramma's van de verplichte opleidingen.

De minimum-inhoud van de opleidingsprogramma's wordt bepaald door de federale bewindvoeringscommissie. Daarbij kan de erkenningscommissie volgens de memorie van toelichting beroep doen op externe deskundigen:

“Hierbij wordt in het bijzonder gedacht aan de omschrijving van de minimumopleidingsprogramma's, die een combinatie van theorie en praktijk moeten omvatten en die moeten leiden tot een effectieve en humane bescherming van de beschermde personen [...]”.

Verder wordt in de memorie van toelichting ook gewezen op het feit dat dat de professionele bewindvoerder bekwaamheid en empathie moet combineren.

⁷ Advies met betrekking tot de controle op het bewind over beschermde personen, 17 december 2014

In zijn advies van 17 december 2014⁸ heeft de HRJ uitgelegd wat het doel en de inhoud van de opleiding zou moeten zijn:

“Dit opleidingsprogramma dient te verzekeren dat de bewindvoerders niet alleen de juridische regels inzake onbekwaamheden kennen, maar ook de relevante regels op het gebied van sociaal recht, sociale zekerheid en fiscaal recht. Deze opleiding mag niet louter juridisch zijn. De opdracht om de beschermde persoon bij te staan of te vertegenwoordigen voor handelingen met betrekking tot de persoon, zoals voorzien door de nieuwe wet, vereist eveneens persoonsgerichte vaardigheden (empathie, communicatie,...) en een basiskennis van geestesziekten. Een bewindvoerder moet ook beschikken over bijzondere kennis op het gebied van beheer en boekhouding”.

Aangezien het bewind niet beperkt is tot geesteszieken, zou een basiskennis van geriatrie aan deze lijst kunnen worden toegevoegd.

Om er zeker van te zijn dat de opleiding voldoende multidisciplinaire is, dient de wet zelf te bepalen welke onderwerpen en disciplines in elk geval aan bod dienen te komen.

De erkenningsvoorwaarde om garanties van onafhankelijkheid en onpartijdigheid voor te leggen, moet preciezer.

Wat die garanties zijn, is onduidelijk. De memorie voegt niet veel toe:

“hij moet met name aantonen dat hij handelt in het belang van de persoon zonder te zijn beïnvloed door belangen en druk van mensen uit de naaste omgeving of derden”.

De HRJ adviseert dat het voorontwerp op dit punt wordt aangepast. De andere erkenningsvoorwaarden zijn vrij logisch.

⁸ Advies met betrekking tot de controle op het bewind over beschermde personen, 17 december 2014, blz. 4. Zie ook audit over het toezicht op de bewindvoeringen door de vredege rechten, 12 juli 2019, blz. 20, punt 6.1.5.

5. De nieuwe federale bemiddelingsscommissie is te omslachtig (art. 9 voorontwerp)

Het voorontwerp

Het voorontwerp richt een federale bewindvoeringscommissie op met 20 leden. Ze is samengesteld uit een algemene vergadering, een bureau, een erkenningscommissie en een tuchtcommissie. De belangrijkste opdrachten van de bewindvoeringscommissie zijn (art. 9 voorontwerp – art. 499/23, §2, B.W.):

- erkennen van professionele bewindvoerders
- erkennen van opleidingsorganen en opleidingen
- vastleggen van minimumprogramma's voor de opleiding en bepalen van nadere regels voor de evaluatie van de bewindvoerder met het oog op de toekenning en de handhaving van een erkenning
- bepalen van de inhoud van de erkenningsprocedure
- opstellen van een deontologische code
- behandelen van klachten tegen bewindvoerders
- vastleggen van een tuchtprocedure ten aanzien van bewindvoerders
- uitspreken van tuchtsancties (waarschuwing, berisping, verplichte opleiding, schorsing en voorlopige uitschrijving uit de lijst, intrekking en uitschrijving uit de lijst)
- bekendmaken in het Belgisch Staatsblad van erkennings- en intrekkingsbeslissingen
- opstellen en bijwerken van de lijst van erkende bewindvoerders in het register van erkende bewindvoerders

Commentaar

De HRJ beveelt aan om alternatieven te zoeken voor de oprichting van een federale bewindvoeringscommissie.

Zoals de federale bewindvoeringscommissie nu is uitgewerkt, is dat te log: er is een algemene vergadering, een bureau, een erkenningscommissie en een tuchtcommissie. Bovendien zal ook moeten worden voorzien in een administratie en in lokalen. Het zal een hele tijd duren voor deze commissie is samengesteld en voor ze haar werkzaamheden kan starten, waardoor veel tijd wordt verloren.

Mochten niet alleen bewindvoerders maar alle gerechtelijke mandatarissen geïnviseerd worden, is de oprichting van een nieuw groter instituut misschien wel opportuun. Allicht zijn er synergievoordelen te vinden. Er bestaat immers een algemene behoefte om alle gerechtelijke mandatarissen beter te omkaderen, zoals curatoren, curatoren van onbeheerde nalatenschappen, enz. Hier werd al op gewezen in het advies over de curatoren van onbeheerde nalatenschappen⁹.

Ongetwijfeld zijn er meer pragmatische en minder kostelijke alternatieven, alsook andere initiatieven die kunnen gefinancierd worden, zoals de tenlasteneming van de kosten van bewindvoeringen van personen met beperkte middelen.

⁹ Ambtshalve advies over de curatoren van onbeheerde nalatenschappen van 16 december 2015

Men kan zich inspireren op het nationaal register voor gerechtsdeskundigen en vertalers/tolken. Een andere optie is de toewijzing van bepaalde opdrachten van de bewindvoeringscommissie aan verschillende instanties die al bestaan¹⁰:

- De opleidingen kunnen worden gegeven of erkend door het Instituut voor Gerechtelijke Opleiding.
- De klachten over bewindvoerders kunnen, op voorwaarde dat de nodige financiële en personele middelen worden toegekend, worden behandeld of opgevolgd door de Advies- en Onderzoekscommissie van de HRJ, die dit soort klachten nu al onderzoeken.
- de HRJ zou de deontologische code kunnen opstellen of eraan meewerken.
- De bevoegdheden inzake tucht kunnen worden toegekend aan de autoriteiten en tuchtrechtscolleges bedoeld in de artikelen 409 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek¹¹.

Ingeval zou worden vastgehouden aan de keuze voor de oprichting van een federale bemiddelingscommissie, moet het voorontwerp verfijnd worden.

Als men toch vasthoudt aan een afzonderlijk instituut voor bewindvoerders, wijst de HRJ op enkele moeilijkheden bij de voorgestelde structuur en werking van de federale bewindvoeringscommissie:

- Het is niet duidelijk of de bureauleden permanente leden zijn.
- Alle beslissingen van de erkenningscommissie moeten ter goedkeuring worden voorgelegd aan het bureau. Waarom dat nodig is, is niet duidelijk. Zo lijkt dit omslachtig.
- Hoe de vaste en plaatsvervangende assessoren van de tuchtcommissie worden aangewezen, staat nergens vermeld.
- Nergens wordt vermeld waarom de federale bewindvoeringscommissie 20 leden dient te hebben.
- De samenstelling van de commissie zou evenwichtiger kunnen zijn.

De HRJ pleit voor een aanpassing van het voorontwerp of meer informatie in de memorie van toelichting.

¹⁰ uiteraard met de noodzakelijke wettelijke aanpassingen:

¹¹ Uiteraard mits de nodige wettelijke aanpassingen, bijvoorbeeld: een aangepaste samenstelling van de tuchtrechtbank.

6. Het register van erkende bewindvoerders is goed, maar kan nog beter (art. 18 voorontwerp)

Het voorontwerp

Het voorontwerp wil een register doen bijhouden. Dat register is een geïnformatiseerde gegevensbank met volgende gegevens:

- een lijst van erkende bewindvoerders
- informatie over het bestaan van ernstige aanwijzing van tekortkomingen of fraude
- informatie over de administratieve sancties

Door het register zou het gemakkelijker moeten zijn om een erkende bewindvoerder aan te wijzen, om de erkenningen toe te kennen en de vereisten te handhaven, en om de controle uit te oefenen op de professionele bewindvoerders.

De FOD Justitie is de operationele beheerder van het register.

De beheerder, de vrederechters, de familierechtbanken, de griffiers, de erkenningscommissie en de erkende bewindvoerder zijn de enigen die toegang hebben tot de gegevens van het register en dan nog enkel tot die gegevens die voor hen relevant zijn.

Commentaar

Het is jammer dat het register blijkbaar niet publiek toegankelijk is en geen transversaal overzicht geeft van het aantal bewindvoeringsdossiers dat een bewindvoerder heeft en in welke kantons.

De oprichting van een register van erkende bewindvoerders komt dus maar gedeeltelijk tegemoet aan een aanbeveling van de audit:

“Zorg voor transparantie met een duidelijke en actuele lijst van professionele bewindvoerders. Zorg voor een publiek toegankelijke lijst die duidelijk maakt wie bewindvoerder kan worden, wie het is, in welke kantons en het aantal bewindvoeringsdossiers per bewindvoerder”. (aanbeveling 5.d)

Ook het centraal register van de bescherming van de personen bevat deze nuttige gegevens niet. (art. 1253/2 tot 1253/7 Ger.W.)

Ernstige aanwijzingen van tekortkomingen of fraude opnemen in het register, houdt risico's in.

Nu al moet de vrederechter de verslagen van de bewindvoerder onderzoeken en goedkeuren nadat hij onder meer is nagegaan of er geen ernstige aanwijzingen zijn van tekortkomingen of fraude in het beheer van de bewindvoerder (artikel 497/8 B.W.).

Het voorontwerp voegt hier nu aan toe dat deze ernstige aanwijzingen van tekortkomingen of fraude in voorkomend geval worden opgenomen in het register van erkende bewindvoerders (artikel 7 voorontwerp).

In de eerste plaats stelt zich de vraag hoe de opname van “ernstige aanwijzingen van tekortkomingen of fraude” in een burgerrechtelijk register te sporen valt met de **eerbiediging van het vermoeden van**

onschuld, de rechten van verdediging en de privacy van de bewindvoerder. Dit lijkt een ernstig obstakel voor de invoering in het register van dergelijke vermeldingen.

Voorts zijn er nog enkele andere praktische knelpunten:

- De opname in een register van ernstige aanwijzingen van tekortkomingen of fraude kan erg zware gevolgen hebben voor de betrokken bewindvoerder. Het spreekt voor zich dat vrederechters uitermate voorzichtig zullen zijn voor ze deze per definitie “voorlopige” informatie zullen invoeren in het systeem. Als nu al een aantal vrederechters niet geneigd zijn om melding te doen van negatievere ervaringen met een bewindvoerder, valt het te verwachten dat het vage criterium “ernstige aanwijzingen” niet zal bijdragen tot een optimale input in het register.
- Een andere vraag is wie deze aanwijzingen van tekortkomingen of fraude in het register zal opnemen: de vrederechters zelf, de erkennings- of tuchtcommissie of de FOD Justitie ?
- In de audit stelde de HRJ vast dat slechte ervaringen met bepaalde bewindvoerders niet altijd gedeeld worden met andere kantons, met de voorzitter of in vergaderingen over vrederechters heen (vaststelling 21-3). De opname van ernstige aanwijzingen van tekortkomingen of fraude in het register kan daar misschien aan verhelpen, maar **enkel indien de vrederechter bij iedere nieuwe aanwijzing het register consulteert**. Een automatische verwittiging van de vrederechters die de betrokken bewindvoerder aanstellen, lijkt een beter systeem. Ook dit veronderstelt dat in het register transversaal wordt bijgehouden in welke kantons deze bewindvoerder wordt aangesteld.
- In het register wordt ook de informatie opgenomen over de administratieve sancties die betrekking hebben op de professionele bewindvoerder. Wellicht worden daarmee de tuchtsancties bedoeld. Het voorontwerp bepaalt inderdaad dat de beslissingen van de tuchtcommissie aan de vrederechters worden bekendgemaakt via het register van erkende bewindvoerders (artikel 15 voorontwerp). Net zoals bij de aanwijzingen van tekortkomingen of fraude lijkt dit te moeten worden aangevuld met een automatische verwittiging van de vrederechters die de betrokken bewindvoerder aanstellen.

7. Andere belangrijke aanbevelingen van de audit

Dit voorontwerp komt voor een stuk tegemoet aan bepaalde aanbevelingen uit de audit van de HRJ over de nood aan een kader voor de kwaliteit van professionele bewindvoerders.

De HRJ herinnert hieronder aan zijn andere aanbevelingen. Een ervan verdient bijzondere aandacht:

“Voorzie in een duidelijke en transparante regeling voor de verplaatsingskosten van de bewindvoerders, van de vrederechters en van de griffiers. Streef hierbij naar de oplossing die het minste kosten met zich meebrengt voor de persoon die onder bewind staat”.

De actualiteit leert dat het noodzakelijk is de bestaande regels in herinnering te brengen en desnoods aan te passen.

De HRJ pleit ook voor de omzetting van de andere aanbevelingen waar het voorontwerp nu nog geen antwoord op biedt. Hieronder worden in het **vet** de specifieke aanbevelingen hernomen die bestemd zijn voor de minister van Justitie en/of de wetgever. Om ze beter te kunnen kaderen worden deze specifieke aanbevelingen telkens voorafgegaan door de algemene aanbeveling (*schuin*) waartoe ze behoren.

- *Bewaak dat de vrederechters voldoende tijd, middelen en ondersteuning hebben om een bewindvoeringsdossier op een kwaliteitsvolle manier te controleren met aandacht voor de beschermde persoon.*
 - **Zorg voor betrouwbare cijfers over bewindvoeringen (2a¹²)**
 - **Bewaak dat vrederechters en de griffie voldoende tijd en middelen hebben om in hun werkwijze oog te hebben voor de persoon door een voldoende aantal griffiers en griffiemedewerkers per aantal dossiers te voorzien en een haalbaar aantal dossiers per vrederechter te bewaken (2d).**
- *Werk aan een cultuur van zorg voor kwaliteit waarbij alle betrokken partijen systematisch reflecteren over de manier waarop de controle op de bewindvoeringen gebeurt.*
 - **Stel aan korpschefs, vrederechters en hoofdgriffiers cijfers ter beschikking met betrekking tot bewindvoeringen, zodat ze kunnen beschikken over goede beleidsinformatie die het mogelijk maakt om een doelgericht beleid op te stellen en de praktijk op te volgen en bij te sturen (3c).**
- *Zet in op het verder informeren en ondersteunen van familiale bewindvoerders.*
 - **Hou er bij het uitrollen van de kiosk voor familiale bewindvoerders rekening mee dat vele bewindvoerders nog een handgeschreven verslag van de bewindvoering overmaken en dat de stap naar een volledig elektronisch dossier groot is. Voorzie voldoende maatregelen om de drempel te verlagen en hou daarbij rekening met de werklast en de beschikbare middelen voor de griffies (6b).**
 - **Voorzie dat de kiosk ook toegankelijk is voor Duitstalige bewindvoerders (6c).**
 - **Pas de huidige brochure voor familiale bewindvoerders aan de nieuwe wetgeving en maak ze nog concreter en praktischer bruikbaar (6d).**

¹² Tussen haakjes staat het nummer van de aanbeveling in het auditverslag

- *Zorg voor een sluitende en gebruiksvriendelijke opvolgingstool voor de administratieve opvolging van de bewindvoeringsdossiers.*
 - **Verhoog de gebruiksvriendelijkheid van MaCH (Kit-N).** Blijf contact houden met de griffiemedewerkers en biedt voldoende wegen om feedback of verbeter suggesties op te vangen. Bouw de functionaliteiten verder uit met focus op automatisering en het genereren van cijfergegevens. Zorg voor voldoende performante hardware die toelaat om MaCH (Kit-N) met een aanvaardbare werkingssnelheid te gebruiken (7a).
 - **Maak gebruik van de invoering van het elektronisch bewindvoeringsdossier om de controle verder te automatiseren.** Zorg er bij het uitwerken van het elektronisch bewindvoeringsdossier voor dat controlepunten voor administratieve controle reeds vervat zitten in het systeem. Zorg er eveneens voor dat het elektronisch bewindvoeringsdossier en MaCH (Kit-N) coherent geïntegreerd worden (7b).
 - **Voorzie voldoende opleiding en coaching voor het gebruik van MaCH (Kit-N).** Zorg ervoor dat alle medewerkers van griffies deze opleiding en coaching kunnen genieten (7c).
 - **Zet stappen om finaal één opvolgingstool voor de controle op bewindvoeringen te gebruiken (7d).**

- *Zorg voor een grondige financiële controle van het financieel luik van het jaarverslag.*
 - **Voorzie in het elektronisch bewindvoeringsdossier dat bepaalde financiële basisinformatie (vb. beginsaldo-eindsaldo) automatisch gecontroleerd wordt (8a).**
 - **Onderzoek de mogelijkheid om de vrederechters voor de financiële controles over de bewindvoering steeds te laten bijstaan door een technisch adviseur (accountant) gefinancierd met overheidsmiddelen (8d).**
 - **Zorg voor een uitvoeringsbesluit zoals voorzien in art. 497/5, §3, Burgerlijk Wetboek (8e).**

- *Blijf ervan bewust dat fraude of misbruiken mogelijk zijn.*
 - **Vermijd de combinatie van plaatsvervanger en bewindvoerder (9b).**